

Anonymiserad version

Översättning

C-645/20 - 1

Mål C-645/20

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

1 december 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Cour de cassation (Frankrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

18 november 2020

Klagande:

V A

Z A

Motpart:

TP

[utelämnas]

BESLUT AV COUR DE CASSATION, FÖRSTA
TVISTEMÅLSAVDELNINGEN,

MEDDELAT DEN 18 NOVEMBER 2020

1) VA [utelämnas] [personuppgifter]

2) ZA [utelämnas] [personuppgifter]

har genom överklagande nr Y 19-15.438 överklagat den dom som meddelades av Cour d'appel de Versailles (14:e avdelningen) den 21 februari 2019 i målet mellan dem och TP [utelämnas] [personuppgifter], motpart i målet om överklagande.

Klagandena har till stöd för sitt överklagande åberopat en enda grund, vilken anges i bilagan till detta beslut.

[utelämnas]

[utelämnas] [**Orig. s.2**] [utelämnas]

[utelämnas]

[överbäganden avseende förfarandet och den dömande sammansättningen]

Bakgrund och förfarandet

- 1 Enligt den överklagade domen [utelämnas] avled den franske medborgaren XA i Frankrike [utelämnas], och efterlämnade sin maka, TP, och sina tre barn från ett första äktenskap, YA, ZA och VA (nedan kallade A m.fl.), som arvingar.
- 2 A m.fl. väckte talan mot TP hos ordföranden vid en förstainstansdomstol som beslutar om interimistiska åtgärder i syfte att det skulle utses en boutredningsman, med åberopande av de franska domstolarnas behörighet på grundval av artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, och gjorde gällande att XA vid sin död hade hemvist i Frankrike.
- 3 Eftersom YA har avlidit [utelämnas] har brodern och systemn uppgett att även de handlar i egenskap av rättsinnehavare efter YA.

Prövning av grunden

De tre första delarna av grunden, vilken anges i bilagan nedan

- 4 Med tillämpning av artikel 1014 andra stycket i Code de procédure civile (civilprocesslagen) saknas det anledning att i ett särskilt motiverat beslut ta ställning till dessa anmärkningar, eftersom det är uppenbart att dessa inte kan leda till ett upphävande av domen.

Den fjärde delgrunden

Formuleringen av grunden

- 5 A m.fl. har invänt mot att det i domen slås fast att de franska domstolarna inte är behöriga att fatta beslut om arvet efter XA i dess helhet och pröva begäran om att det ska utses en boutredningsman [**Orig. s.3**] eftersom ”när den avlidne vid sin död inte hade hemvist i en medlemsstat ska domstolarna i den medlemsstat där

tillgångar som ingår i kvarlåtenskapen är belägna ändå vara subsidiärt behöriga att pröva arvsålet i dess helhet om den avlidne var medborgare i den medlemsstaten vid sin död. Dessa bestämmelser, vilka följer av förordning nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, utgör tvingande rätt och ska prövas ex officio av domstol. I förevarande fall är det utrett att XA var fransk medborgare och att han ägde tillgångar som var belägna i Frankrike, vilket gör att Cour d'appel borde ha kontrollerat huruvida den var subsidiärt behörig. Genom att underlåta att göra det, åsidosatte Cour d'appel artikel 10 i förordning nr 650/2012 av den 4 juli 2012.”

Cour de cassations svar

- 6 I artikel 10.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg, vilken Förenade kungariket inte är bunden av, föreskrivs att när den avlidne vid sin död inte hade hemvist i en medlemsstat ska domstolarna i den medlemsstat där tillgångar som ingår i kvarlåtenskapen är belägna ändå vara behöriga att pröva arvsålet i dess helhet om den avlidne var medborgare i den medlemsstaten vid sin död.
- 7 Denna bestämmelse åberopades inte av A m.fl. vid Cour d'appel de Versailles, vilken – efter att ha bedömt att den avlidne hade hemvist i Förenade kungariket – slog fast att den franska domstolen, enligt artikel 4 i förordningen, inte var behörig att fatta beslut om arvet och utse en boutredningsman.
- 8 Det är således fråga om att utröna huruvida Cour d'appel, som konstaterade att XA var fransk medborgare och ägde tillgångar i Frankrike, var skyldig att ex officio pröva huruvida den hade sådan subsidiär behörighet som anges i artikel 10 i förordningen.
- 9 I artikel 15 i förordningen föreskrivs visserligen att om talan som väcks vid en domstol i en medlemsstat avser en arvsfråga som domstolen inte är behörig att ta upp enligt denna förordning ska domstolen självmant förklara sig obehörig, men det anges inte huruvida det ankommer på nämnda domstol att först kontrollera inte bara huruvida villkoren för dess huvudsakliga behörighet (artikel 4) är uppfyllda, utan även dess subsidiära behörighet (artiklarna 10 och 11) **[Orig. s.4]**. Det anges inte i förordningen huruvida den subsidiära behörigheten är fakultativ.
- 10 Till stöd för en skyldighet för domstolen att ex officio undersöka huruvida den är behörig på grundval av artikel 10 när den avlidne vid sin död inte hade hemvist i en medlemsstat ska det påpekas att det genom förordning (EU) nr 650/2012 har inrättats ett övergripande system som löser alla internationella behörighetskonflikter till följd av arvstvister som är anhängiga vid domstolarna i medlemsstaterna och ersätter således alla de lösningar som de dessförinnan

tillämpade. Genom förordningen införs ett system för att lösa behörighetskonflikter som domstolarna i medlemsstaterna ska tillämpa ex officio när tvisten omfattas av det materiella område som förordningen täcker. Den subsidiära behörighet som föreskrivs i artikel 10 i förordningen har till syfte att fastställa de behörighetskriterier som är tillämpliga för det fall ingen domstol i en medlemsstat är behörig med hänsyn till huvudregeln i artikel 4. Det skulle således inte vara logiskt om domstolarna, efter att ex officio ha åberopat genomförandet av förordningen för att avgöra en behörighetskonflikt, kunde fastställa att de saknar behörighet till förmån för en tredjestat enbart med stöd av artikel 4, utan att först ha kontrollerat huruvida de har subsidiär behörighet på grundval av artikel 10. Det vore tvärtom mer konsekvent om de domstolar vid vilka talan har väckts var skyldiga, även ex officio, att kontrollera alla möjliga behörighetskriterier, när ingen annan medlemsstat är behörig. Det saknas därför anledning att göra åtskillnad på domstolarnas skyldighet att ex officio undersöka huruvida de är behöriga beroende på om denna behörighet följer av artikel 4 eller av artikel 10.

- 11 Regeln i artikel 10, vilken uppges vara subsidiär i förordningen, innebär dock en avvikelse från principen om den dömande och den lagstiftande behörighetens enhetlighet, vilken ligger till grund för förordningen. I skäl 23 i förordningen framhålls behovet av ”att säkerställa en korrekt rättstillämpning i unionen och säkra den faktiska anknytningen mellan arvet och den medlemsstat där behörigheten utövas”, eftersom när en domstol i den stat där den avlidne inte hade sin hemvist anser sig vara behörig med stöd av artikel 10, kommer domstolen likväl vara tvungen att tillämpa lagen i hemviststaten, om det inte framgår av alla omständigheter i fallet att den avlidne vid sin död uppenbart hade en närmare anknytning till en annan stat (artikel 21 i förordningen) eller uttryckligen hade valt lagen i en annan stat (artikel 22). Det tycks därför vara svårt att godta att en behörighetsregel som har betecknats som subsidiär, vilken avviker från de allmänna principer som ligger till grund för förordningen, ovillkorligen ska prövas av domstolarna, även om parterna inte har åberopat denna regel. Även om det i artikel 15 i förordningen uttryckligen föreskrivs en skyldighet för den domstol som inte är behörig att ex officio slå fast att den saknar behörighet, innehåller inte förordningen någon motsvarande bestämmelse för det fall domstolen är behörig. Det finns ingenting [Orig. s.5] i förordningen som tyder på att domstolen i en medlemsstat, vid vilken talan har väckts med stöd av artikel 4, ex officio ska undersöka huruvida den är behörig med tillämpning av en annan regel, särskilt artikel 10 som endast föreskriver en subsidiär behörighet. Denna bristande symmetri beror på att syftet med regeln i artikel 15 är att underlätta erkännande och verkställighet av domar som meddelats av en domstol, som har ansett sig vara behörig, och undvika att det senare kan göras gällande i en annan medlemsstat att domstolen i själva verket inte var behörig. Slutligen hör reglerna om arv, enligt förordningen, till dispositiv rätt, eftersom denna rättsakt tillåter att parterna avtalar om behörigheten genom ett avtal om val av domstol (artikel 5) och behåller möjligheten för en domstol att förklara sig vara behörig enbart på grundval av svaromål (artikel 9). Det skulle därför vara ologiskt om domstolen var skyldig att

pröva ett kriterium om subsidiär behörighet som parterna inte har haft för avsikt att åberopa.

- 12 Det föreligger rimliga tvivel om hur denna fråga ska besvaras, vilket är avgörande för utgången i det mål som Cour de cassation har att avgöra.
- 13 Härav följer att det är lämpligt att hänskjuta frågan till Europeiska unionens domstol med stöd av artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och att vilandeförklara målet till dess att domstolen har meddelat ett förhandsavgörande.

AV DESSA SKÄL beslutar Cour de cassation följande:

Följande fråga ska hänskjutas till Europeiska unionens domstol:

”Ska artikel 10.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg tolkas så, att när den avlidne vid sin död inte hade hemvist i en medlemsstat, ska domstolen i en medlemsstat där den avlidne inte hade hemvist, men som konstaterar att den avlidne var medborgare i denna stat och ägde tillgångar där, ex officio pröva huruvida den har sådan subsidiär behörighet som föreskrivs i förordningen?”

[utelämnas] **[Orig. s.6]** [utelämnas]

[utelämnas] [överväganden avseende förfarandet] **[Orig. s.7]**

[utelämnas]

Grund som har framställts av [utelämnas] SA och ZA.

[utelämnas]

[Orig. s.8]

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.9]** [utelämnas]

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.10]** [utelämnas]

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.11]**

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.12]** [utelämnas]

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.13]** [utelämnas]

[utelämnas]

[återgivning av motiveringen i den överklagade domen som huvudsakligen avser de faktiska omständigheterna, varefter Cour d'appel slår fast att det inte har styrkts att XA hade beslutat att flytta sin hemvist till Frankrike och att franska domstolar därför inte är behöriga att fatta beslut om arvet efter XA i dess helhet eller att pröva begäran om att det ska utses en boutredningsman]

[utelämnas]

[utelämnas] **[Orig. s.14]** [utelämnas]

[utelämnas]

[formuleringen av de tre första delgrunderna, vilka har underkänts i punkt 4 i beslutet om hänskjutande]

[utelämnas]

[formuleringen av den fjärde delgrunden, vilken återges inom citationstecken i punkt 5 i beslutet om hänskjutande, under rubriken ”Formuleringen av grunden”]